

FAMILIE-/ARVERET – VINTEREKSAMEN 2016/17

Opgave nr. 1

Hilda og Mogens blev gift den 13. juni 1999. De havde begge årlige arbejdsindtægter på omkring 280.000 kr. efter skat. Alene Mogens havde formue af betydning, idet han ejede en meget stor ældre lejlighed ved Københavns Havn. For at få en rimelig balance i tilfælde af skilsmisse bestemte ægtefællerne i en formgyldig ægtepagt, at Mogens' formue skulle være skilsmissesæreje. Halvdelen af hans skilsmissesæreje skulle dog ophøre efter 10 års ægteskab. I øvrigt skulle der være formuefællesskab i ægteskabet.

Da Hilda i 2009 kom ud for en ulykke, modtog hun en personskadeerstatning på 800.000 kr. Hun indsatte straks beløbet på en bunden konto i Danske Bank, hvorefter kontoen ikke blev rørt. Hun opnåede derved en lidt højere rente.

Hilda og Mogens arvede i 2011 i lige sameje et meget forfaldent sommerhus.

Da Mogens i 2012 arvede 500.000 kr. efter sin far, der i et formgyldigt testamente havde bestemt, at arven skulle være Mogens' fuldstændige særeje, anvendte Mogens efter aftale med Hilda straks hele arven til at istandsætte sommerhuset, som derved kun blev 400.000 kr. mere værd, men til gengæld brugbart.

I 2016 blev Hilda og Mogens skilt. Det blev på skiftet oplyst, at Mogens havde nedbragt gælden i lejligheden med 20.000 kr. årligt hvert år under ægteskabet, ligesom han i øvrigt havde betalt alle andre udgifter på lejligheden med sin løbende indtægt. Det blev også oplyst, at Mogens havde foræret Hilda en bil i 2010, så hun bedre kunne komme omkring. Bilen havde kostet ham 200.000 kr. Der blev ikke oprettet nogen dokumenter i den anledning. Hilda havde selv betalt de løbende udgifter ved bilen. Fælles udgifter i øvrigt blev delt lige via en fælles budgetkonto.

Værdierne blev på skiftet ansat således: Ejerlejlighedens friværdi var 2.300.000 kr., sommerhusets friværdi 700.000 kr., bilens værdi 120.000 kr. På kontoen i Danske Bank stod nu 840.000 kr. Mogens havde en konto med et indestående på 18.000 kr. og Hilda en konto

med 9.000 kr. på. Der var et underskud på den fælles budgetkonto på 12.000 kr. I alt værdier for 3.975.000 kr.

Hvordan skal værdierne fordeles og afregnes, når begge ægtefæller ønsker mest muligt, og når de ønsker en fuldstændig afregning med hinanden?

Vejledende besvarelse til opgave nr. 1

1. Formueordningen

Ægtepagten er gyldig, jf. RVL § 28, stk. 1 og 2. Da ægtefællerne har været gift i mere end 10 år, har Mogens brøkdelsæreje, hvor halvdelen er skilsmissesæreje og halvdelen fælleseje, jf. ægtepagten. Dertil kommer hans arvede fuldstændige særeje, der – da det gyldigt er bestemt af faren, jf. RVL § 28 a – ikke kan ændres ved deres ægtepagt, jf. RVL § 28 b, stk. 2. Mogens' arv er derfor på skiftet særeje i sin helhed, og den forefindes i form af surrogaterne for arven, jf. RVL § 28, stk. 3.

Hildas formue er i det hele fælleseje. Hun har en personskadeerstatning, der er omfattet af reglen i EAL § 18, stk. 2. Hun udtager derfor forlods det beløb på 800.000 kr., som hun fik i erstatning, og som er i behold, hvorimod renterne på 40.000 kr. indgår i lighedelingen.

Litteratur: Familieret 2012 s. 101, 133, 134, 136, 141, 145, 149, 152 og 308 f.

2. Ejerlejligheden

Ejerlejligheden tilhører Mogens, og er hans brøkdelsæreje. Mogens har betalt alle udgifter til ejerlejligheden med sine løbende indtægter. Da han under hele ægteskabet har haft samme formueordning for alle sine aktiver og passiver bortset fra arven, er der intet vederlagskrav i anledning af nedbringelsen af gælden i ejendommen. (RVL § 2 mv. er irrelevant, da Hilda ikke har betalt noget til Mogens' ejerlejlighed, og da størrelsen af hans øvrige udgifter ikke er oplyst).

Litteratur: Familieret 2012 s. 136.

3. Sommerhuset

Sommerhuset er for halvdelens vedkommende Hildas og er hendes fælleseje. Mogens har forbedret værdien af hendes halvdel af sommerhuset ved at betale alle de 500.000 kr. for istandsættelsen. Det skal herefter undersøges, om han har et krav i den anledning.

Ægtefællerne har haft ret adskilt økonomi, hvor hver betalte egne udgifter til egne aktiver. Fælles udgifter blev delt. De 250.000 kr. til Hildas del af sommerhuset falder uden for denne ordning. Beløbet er et stort enkeltstående beløb og kan derfor ikke rummes i RVL § 2 om underholdsydelser. I modsætning til bilen er der ikke oplysninger, der tyder på en gave, som på grund af sin størrelse i øvrigt ville være ugyldig, da der ikke er oprettet ægtepagt, jf. RVL § 30. Heller intet tyder på en låneaftale. Beløbet må derfor kunne give anledning til et godtgørelseskrav efter formueretlige principper og er derfor begrænset til Hildas berigelse ved dispositionen, altså halvdelen af værdistigningen ved istandsættelsen, jf. U 1961.269 Ø. Den er på 200.000 kr. (½ af 400.000 kr.), der er et passiv i Hildas fælleseje, men et aktiv i Mogens' fuldstændige særeje som surrogat for arven, jf. RVL § 28, stk. 3.

Mogens' halvdel af sommerhuset er omfattet af ægtepagten og er derfor brøkdelsæreje. Da han har anvendt særejemidler på 250.000 kr. til forbedring af sit brøkdelsæreje, der er steget 200.000 kr. i værdi, har han et særejebeskyttelseskrav, jf. RVL § 23, stk. 3, på 100.000 kr. Kravet kan kun dækkes af hans beholdne bodel.

Litteratur: Familieret 2012 s. 186, 215, 226 og 238 f.

4. Bilen

Bilen er givet som gave. Imidlertid er der ikke oprettet ægtepagt, og gaven på 200.000 kr. er for stor til at være sædvanlig. Gaven er derfor ugyldig, hvorfor bilen tilhører Mogens, jf. RVL § 30. Den er en del af hans brøkdelsærelse, da der ikke er anvendt arvede midler til købet.

Litteratur: Familieret 2012 s. 215 og 226.

5. Underskuddet på budgetkontoen

Det er en fælles konto til fælles udgifter, der efter aftale deltes lige. Hver skal derfor betale halvdelen af underskuddet, altså hver 6.000 kr. Beløbene er et passiv i Mogens' brøkdelsærelse og et passiv i Hildas fællesærelse. Da kontoen er fælles, hæfter de hver for hele beløbet over for banken. De kan derfor hver forlange, at den anden betaler sin del af underskuddet som led i skiftet, jf. ÆSKL § 56.

Litteratur: Familieret 2012 s. 208 og 269.

6. Personskadeerstatningen og renterne

Som nævnt er erstatningen omfattet af EAL § 18, stk. 2. De 800.000 kr. udtages forlods af Hildas bodel, da de ikke er forbrugt, mens renterne på 40.000 kr. indgår i ligedelingen. Hele beløbet opføres i Hildas bodel.

Litteratur: Familieret 2012 s. 257 og 308 f.

7. Andet

Hilda har 9.000 kr. fra sin konto, der er fællesærelse. Mogens har 18.000 kr. fra sin konto, der er brøkdelsærelse.

8. Boopgørelse:

Mogens' brøkdelsærelse

Ejerlejlighed	2.300.000 kr.
Sommerhus ½	350.000 kr.
Bilen	120.000 kr.
Konto	18.000 kr.
<u>Underskud på budgetkonto</u>	<u>÷ 6.000 kr.</u>
I alt netto brøkdelsærelse	2.782.000 kr.

Heraf Mogens' fællesærelse/bodel 1.391.000 kr. Heraf Mogens' særelse 1.391.000 kr.

<u>Hildas bodel</u>		
Sommerhus ½	350.000 kr.	
Danske Bank	840.000 kr.	
Konto	9.000 kr.	
Underskud budgetkonto	÷ 6.000 kr.	
<u>Mogens' krav vedr. sommerhuset</u>	<u>÷ 200.000 kr.</u>	
Hildas nettobodel	993.000 kr.	Mogens' bodel 1.391.000 kr.

Boslodsberegning		
Forlods til H, jf. EAL § 18, stk. 2	800.000 kr.	
Forlods til M, jf. RVL § 23, stk. 3		100.000 kr.
Ligedeling af resten ½ af (993 + <u>1.391 ÷ 800 ÷ 100 = 1.484.000)</u>	<u>742.000 kr.</u>	<u>742.000 kr.</u>
Boslodder	1.542.000 kr.	842.000 kr.

Mogens skal derfor betale $1.542.000 \text{ kr.} \div 993.000 \text{ kr.} = 549.000 \text{ kr.}$ til Hilda som boslodstilsvær. Han har et særejekrav mod hende på 200.000 kr., hvorfor han modregner de 200.000 kr. og betaler hende 349.000 kr.

Han kan vælge at betale de 12.000 kr., som er gælden fra den fælles budgetkonto, og derefter yderligere modregne Hildas del på 6.000 kr., så han kun skal betale hende 343.000 kr.

Mogens' særeje: Krav mod Hilda 200.000 kr. + fra brøkdels-særejet 1.391.000 kr., i alt 1.591.000 kr. Der er ikke basis for krav efter FSKL § 67.

Litteratur: Familieret 2012 s. 249, 257, 269, 270, 275 og 276 f.

Opgave nr. 2

Frede og Linda blev gift i 2008. Frede havde en datter, Fanny, der boede hos sin mor. Der var fælleseje i ægteskabet.

I januar 2016 døde Frede. Af værdier var der Fredes bodel på 350.000 kr. og Lindas bodel på 420.000 kr., herunder Lindas arbejdsmarkedspensionsordning til en værdi af 90.000 kr. Linda fik desuden som begunstiget udbetalt Fredes gruppelivsforsikringssum på 100.000 kr. I alt værdier for 870.000 kr.

Hvordan skal værdierne fordeles, når alle ønsker mest muligt?

I december 2016 døde Linda, der var 58 år, ved et trafikuheld. Hun efterlod sig værdier for 860.000 kr. Ved hendes død levede hendes mor, en søster, søsterens datter, Dora, og en afdød brors to børn. Både broren og søsteren var Lindas helsøskende. Desuden levede Fanny. Linda havde ikke haft et forhold til nogen efter Fredes død.

Under skiftet viste det sig, at Linda havde oprettet et formgyldigt testamente, hvorefter hendes veninde, Vivi, skulle arve 100.000 kr. Endvidere havde Linda i november 2016 lovet sin søsters datter, Dora, på 24 år, at hun på sin 25 års fødselsdag den 2. januar 2017 skulle modtage et beløb på 10.000 kr. Samme beløb havde brorens to børn modtaget på deres 25 års fødselsdag. Linda havde oprettet et gavebrev om de 10.000 kr., som hun havde givet til Dora.

Hvordan skal de 860.000 kr. fordeles, når alle ønsker mest muligt?

Vejledende besvarelse til opgave nr. 2

1. Arven efter Frede

Arvinger er Fredes datter Fanny og ægtefællen Linda, jf. AL §§ 1 og 9, stk. 1.

Lindas pension til 90.000 kr. udtager hun forlods, jf. RVL § 16 a. I arv efter Frede falder hans boslod på $\frac{1}{2}$ af $(350.000 \text{ kr.} + 420.000 \text{ kr.}) \div 90.000 \text{ kr.} = 340.000 \text{ kr.}$ Heraf arver Linda halvdelen, altså 170.000 kr., og Fanny 170.000 kr., jf. AL § 9.

Linda får udbetalt Fredes gruppelivsforsikring på 100.000 kr. direkte uden om boet, jf. FAL § 102, stk. 1, 2. pkt., og modtager sin boslod på 340.000 kr. samt sin pensionsordning på 90.000 kr.

Det skal derfor undersøges, om Linda har krav på suppleringsarv efter AL § 11, stk. 2. For 2016 er grænsen 730.000 kr. Med i beregningen går hendes boslod på 340.000 kr. og hendes arv på 170.000 kr., jf. AL § 11, stk. 2. I henhold til AL § 11, stk. 3, 1. pkt., indgår endvidere gruppelivsforsikringen på 100.000 kr., der er udbetalt i anledning af Fredes død. Lindas pensionsordning indgår ikke, hvis den ikke indgår i delingen i tilfælde af skifte i levende live, jf. AL § 11, stk. 3, 2. pkt. Da den på skifte i levende live kan udtages forlods, jf. RVL § 16 b, skal den ikke medregnes. I alt medregnes således 340.000 kr. + 170.000 kr. + 100.000 kr., i alt 610.000 kr. Linda har derfor krav på suppleringsarv på 120.000 kr., der – da suppleringsarv er en tvangsarv – tages fra Fannys arv på 170.000 kr.

Fanny arver således 170.000 kr. \div 120.000 kr.	= 50.000 kr.
I alt modtager Linda 340.000 kr. + 290.000 kr. + 100.000 kr. + 90.000 kr.	= <u>820.000 kr.</u>
Fordelt i alt	870.000 kr.

Litteratur: Arveret 2013 s. 39, 51, 55, 56, 57, 68 f. og 70 f. Familieret 2012 s. 299. Arveretlig Materialesamling s. 12 og 13.

2. Gaven til søsterens datter

Dispositionen må betragtes som en livsgave. Den er på grund af Lindas alder utvivlsomt bestemt til at skulle opfyldes i levende live, og gavemodtageren har fået kundskab om gaven. De 10.000 kr. er derfor et passiv i boet, der herefter er på 850.000 kr.

Litteratur: Arveret 2013 s. 30 og 353 f.

3. Arven efter Linda

De 850.000 kr. skal deles efter reglen i AL § 16. Linda arvede Frede og benyttede sig af reglen i AL § 11, stk. 2, om suppleringsarv. Linda har ikke giftet sig eller haft en samlever, og AL § 16, stk. 1's betingelser er derfor opfyldt.

Da Fanny lever, skal hun have arv, jf. AL § 16, stk. 3, i konkurrence med Lindas slægtsarvinger i 2. arveklasse, jf. AL § 2. Lindas arvinger i 2. arveklasse er moren, søsteren og brorens to børn.

Linda har dog oprettet testamente, hvorfor Vivi skal arve de 100.000 kr., da AL § 16, stk. 7, giver Linda fuld testamentskompetence. Resten skal, jf. AL § 16, stk. 5, deles efter reglerne i AL § 16, stk. 3 og stk. 6, idet særbarnet Fanny arvede 50.000 kr., jf. AL § 1, efter Frede.

Beregningsmæssigt er restboet 750.000 kr. + 50.000 kr., altså 800.000 kr. Heraf arver Fanny halvdelen fratrukket den arv på 50.000 kr., som hun modtog efter Frede, jf. AL § 16, stk. 6. Fanny arver altså $400.000 \text{ kr.} \div 50.000 \text{ kr.} = 350.000 \text{ kr.}$ Den anden halvdel på 400.000 kr. arver moren, søsteren og brorens to børn.

Moren arver halvdelen af de 400.000 kr., jf. AL § 2, stk. 1. Moren arver derfor 200.000 kr.

Den anden halvdel af de 400.000 kr. deles mellem søsteren og brorens to børn, idet børnene indtræder i farens halvdel, jf. AL § 2, stk. 2, 1. pkt. og 2. pkt. Søsteren arver derfor 100.000 kr. og brorens børn hver 50.000 kr., jf. AL § 2, stk. 2, 2. pkt.

Litteratur: Arveret 2013 s. 39, 41 og 61 ff.

4. Boopgørelse

Vivi	100.000 kr.
Fanny	350.000 kr.
Moren	200.000 kr.
Søsteren	100.000 kr.
<u>Børnene</u>	<u>100.000 kr.</u>
I alt	850.000 kr.